

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a final draft of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Immonen, J. & Rouhelo, A. 2022. Perheiden terveydenedistämistyö edellyttää moniammatillista yhteistyötä. Talk-verkkolehti, HYVE / Health and Well-being 13.9.2022.

Link to the original publication: <https://talk.turkuamk.fi/hyve/perheiden-terveydenedistamistyo-edellyttaa-moniammatillista-yhteistyota-ja-yhteista-toiminnan-suunnittelua/>

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Perheiden terveydenedistämistyö edellyttää moniammatillista yhteistyötä

13.09.2022

Kirjoittajat

Joanna Immonen YAMK-opiskelija, sosiaali- ja terveystieteiden kehittäminen ja johtaminen, Turun ammattikorkeakoulu

Anne Rouhelo Koulutusvastaava, lehtori, KT, Turun ammattikorkeakoulu

Uusien hyvinvointialueiden valmistelussa kootaan useiden eri alueiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakäytänteet ja rakennetaan yhtenäisiä palvelunkuvauksia ja toimintaohjelmia. Ovatko toimintaohjelmat terveydenedistämisen kentällä ajan tasalla ja onko ne laadittu tiiviin moniammatillisen yhteistyön tuloksena?

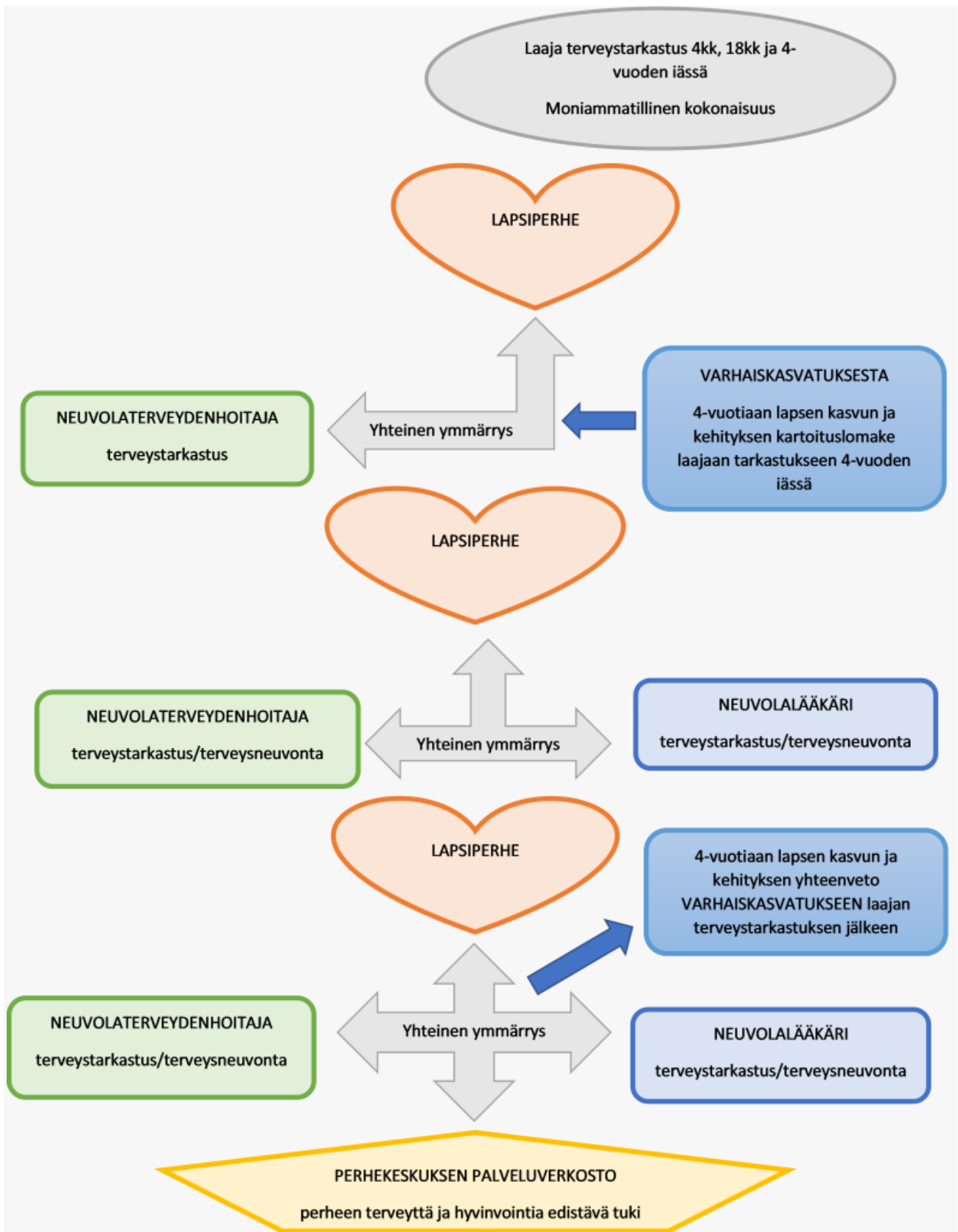
Perheiden terveydenedistämistyötä edistetään parhaiten moniammatillisella toiminnalla ja yhteisillä toimintaohjelmilla, joita edellytetään myös lakisääteisesti. Perusturvakuntayhtymä (PTKY) Karviaisen terveysneuvontapalveluissa (neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä nuorten ehkäisyneuvonta) oli tarve laatia lakisääteinen toimintaohjelma.

Moniammatillinen yhteistyö on keskeinen terveysneuvontapalveluiden työskentelyn viitekehys, minkä vuoksi eri sektoreiden toimijoita kutsuttiin yhteiseen työpajaan luomaan yhteistyön alueellisia pelisääntöjä. Toimintaohjelman taustalle tarvittiin runsaasti teoreettista, näyttöön perustuvaa tietoa, jota koottiin luotettavista sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ohjaavista lähteistä.

Tärkeä osa toimintaohjelmaa on moniammatillisen yhteistyön käytänteiden kuvaaminen.

Kehittämisen tuotoksena syntyneeseen PTKY Karviaisen terveysneuvontapalveluiden toimintaohjelmaan tiivistettiin neuvoloiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ja alle 22-vuotiaiden nuorten ehkäisyneuvonnan toiminnan keskeiset tavoitteet sekä suunnitelma laadukkaan terveydenedistämistyön toteuttamiseksi PTKY Karviaisen toiminta-alueella.

Tärkeä osa toimintaohjelmaa oli moniammatillisen yhteistyön toimintakäytänteiden kuvaaminen, joka laadittiin terveysneuvontapalveluiden ja niiden kanssa toimivien yhteistyötahojen yhteistyörakenteita tukemaan ja yhteistä työtä ohjaamaan. Yhtenä keskeisenä esimerkkinä moniammatillisesta terveydenedistämistyöstä voidaan pitää kuviossa tiivistetysti kuvattua neuvoloiden laajaa moniammatillisesti toteutettua terveystarkastusta.

Laajassa terveystarkastuksessa muodostetaan moniammatillisesti perheen kanssa yhteinen ymmärrys lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä perheen mahdollisista tuen tarpeista.

Toimintaohjelma laadittiin kaksivaiheisesti

Toimintaohjelman koostamisprosessi jakaantui kahteen vaiheeseen (tiedonhankinta ja kehittämisvaihe), joista ensimmäisessä vaiheessa tiedonhankinnan avulla haettiin vastauksia kolmeen keskeiseen tiedonhankintaa ohjaavaan kysymykseen.

1. Mitkä ovat terveyttä edistävän ja sairauksia ehkäisevän lasten, nuorten ja perheiden terveysneuvonnan kansalliset tavoitteet, toimintaa ohjaavat lait ja suositukset?
2. Mitkä ovat yksilöön, perheeseen ja yhteisöön kohdistuvan terveysneuvonnan kansalliset menetelmät ja suositukset?
3. Mitkä ovat sidosryhmäyhteistyön keskeiset lähtökohdat, ohjaavat lait ja kansalliset suositukset lasten, nuorten ja perheiden ennaltaehkäisevien terveysneuvontapalveluiden viitekehyksessä?

Tiedonhankinnan tuloksena koostettiin toimintaohjelman perusta eli tiivis kuvaus terveydenedistämistyötä ohjaavista laeista, asetuksista sekä kansallisista suosituksista. Tätä tutkittuun tietoon pohjautuvaa toimintaohjelman perustaa täydennettiin seuraavassa kehittämisprojektin vaiheessa PTKY Karviaisen alueellisilla toimintamalleilla ja niiden kuvauksilla.

Työpajatyöskentely mahdollisti yhteisen ymmärryksen

Kehittämisprojektin toisessa vaiheessa kehittämisvaiheen työpajoihin osallistettiin asiantuntijoiden edustusta neuvoloista, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, varhaiskasvatuksesta, koulujen opiskeluhuollon asiantuntijaverkostosta sekä kolmannen sektorin ja seurakunnan toimijoista.

Dialogisuus ohjasi vahvasti työpajojen työskentelyä. Dialogisen keskustelun kautta työpajoissa haettiin vastauksia kolmeen kysymykseen, joiden vastaukset liitettiin osaksi lopullisen toimintaohjelman moniammatillisen yhteistyön kuvausta PTKY Karviaisen toiminta-alueella.

1. Minkälaisia yhteistyön rajapintoja tällä hetkellä on?
2. Mikä meillä jo toimii ja missä olemme hyviä?
3. Mitä toimia vahvistamme ja missä haluamme kehittyä?

Moniammatillinen työskentely vahvasti sitoutumista yhteisiin toimintakäytäntöihin

Työpajojen kautta vahvistui käsitys moniammatillisen yhteistyön toimintatavoista sekä syntyi yhteinen käsitys siitä, mitkä osa-alueet kaipaavat kehittämistä yhteisen terveydenedistämistyön saralla. Mikä tärkeintä, toimintaohjelman laatiminen yhteistyöllä ja eri ammattiryhmien osallistaminen myös vahvasti kaikkien sitoutumista yhteisesti sovittuihin toimintakäytäntöihin.

Lakisääteisen toimintaohjelman tarkoitus on ohjata vahvasti lasten, nuorten ja perheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyötä, joten oli luontevaa laatia toimintaohjelma yhteistyössä niiden ammattiryhmien kanssa, jotka tätä yhteistä terveydenedistämistyötä toiminta-alueella tekevät.

Keskeisten tulosten kautta kohti valmista toimintaohjelmaa

Työpajojen pohjalta voitiin muodostaa johtopäätöksiä/tuloksia liittyen moniammatillisen yhteistyön toimintakäytänteisiin ja kehitystarpeisiin PTKY Karviaisen terveysneuvontapalveluissa. Toiminnan jatkuva kehittäminen on osa terveysneuvontapalveluiden toimintaa, minkä vuoksi oli keskeistä nostaa työpajoissa esiin myös kehittämistarpeita monialaisen yhteistyön kentällä.

- 4-vuotisneuvolan kokonaisuus vaikuttaisi toteutuvan hyvin, lukuun ottamatta loppupalautteen siirtymistä neuvolasta varhaiskasvatukseen päin.
- Neuvoloilla näyttäisi olevan keskeinen rooli seurakuntien ja kolmannen sektorin palveluihin ohjaamisessa ja palveluista tiedottamisessa asiakasperheiden eli palveluiden käyttäjien suuntaan.
- Yhteisöllisen oppilashuollon merkitys korostuu työpajojen tuloksissa sekä varhaiskasvatuksen, että oppilashuollon kohdalla.
- Erityisesti koulujen oppilashuollon kohdalla yhteisöllisen työskentelyn vaatii vahvasti kehittämistä voidakseen toteutua yhtenäisesti ja tasalaatuisesti PTKY Karviaisen toiminta-alueella.
- Varhaiskasvatuksen ja neuvoloiden yhteisöllinen oppilashuoltotyö näyttäisi toimivan alueella hyvin vastaten yhteisöllisen työn tavoitteisiin.
- Erityisesti varhaiskasvatuksen kohdalla todetaan kehittämisen tarvetta perheiden yksilöllisessä tukemisessa neuvoloiden ja varhaiskasvatuksen yhteistyöllä.
- Oppilashuollon toimijoiden välillä hyvin toimii case-tyyppinen keskustelu, jonka tavoitteena on oppilaan ja perheen yksilöllinen tuki. Saadaan kohdennettua oikeanalaista tukea terveystarkastuksissa esiin nousseisiin tuen tarpeisiin.
- Asiakaslähtöisen ja perheitä systemaattisesti tukevan yhteydenpidon lisääminen neuvolan ja varhaiskasvatuksen välillä nousi yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi varhaiskasvatuksen työpajassa.

Toimintaohjelma ohjaa terveydenedistämistyötä yhteiseen suuntaan

Tiedonhankinnan ja kehittämisvaiheen työpajatyöskentelyn tuloksena syntynyt toimintaohjelma tukee tulevaisuudessa terveysneuvontapalveluissa työskentelevien ammattilaisten käytännön työtä ohjaten kaikkien työntekijöiden ja toimipisteiden terveydenedistämistyötä samaan suuntaan. Näin mahdollistuu kuntalaisten näkökulmasta perheille tarjottava tasalaatuinen terveysneuvonta palvelu neuvoloissa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä nuorten ehkäisyneuvonnassa PTKY Karviaisen alueella.

Koska PTKY Karviaisen toiminta siirtyy 1.1.2023 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuulle, tulee toimintaohjelma palvelemaan myös hyvinvointialueen valmistelussa

toimivana asiakirjana, joka kuvaa PTKY Karviaisen terveysneuvontapalveluiden nykytilaa ja toiminnan tavoitteita.

Moniammatillisen työpajatyöskentelyn ja tiedonhankinnan kautta laadittu PTKY Karviaisen terveysneuvontapalveluiden toimintaohjelma toteutettiin Turun ammattikorkeakoulun YAMK-opinnäytetyönä.

Tutustu Joanna Immosen opinnäytetyöhön:

[Toimintaohjelma osana ennaltaehkäisevän työn suunnittelua ja toteutusta.](#)

Lähteet:

Saarinen, S & Suihkonen, T. 2019. Työpajan onnistuminen edellyttää toisten sitoutumista ja kunnioittamista. Helsinki. HAUS kehittämiskeskus OY.

Osoitteessa: <https://www.eoppiva.fi/tyopajan-onnistuminen-edellyttaa-sitoutumista-ja-toisten-kunnioittamista/> Viitattu 19.8.2022.

THL. 2022. Toimintaohjelma neuvolatoiminnalle sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle.

Osoitteessa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/aitiys-ja-lastenneuvola/neurolatyon-lainsaadanto-ja-suositukset/toimintaohjelma-neurolatoiminnalle-seka-koulu-ja-opiskeluterveydenhuollolle> Viitattu 19.8.2022.

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 338/2011.

Osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338> Viitattu 19.8.2022.

Kuva: Pixabay

Kuvio: Joanna Immonen